

Ilmari Krohn suomalaisten kansansävelmäin kerääjänä, julkaisijana ja tutkijana.

Kirj. A. O. VÄISÄNEN.

1880-luvun alkupuolelle saakka noudatettiin kansansävelmiemme keruutyössä, jota pääasiallisesti Suomalaisen Kirjallisuuden Seura kustansi ja johti, taiteellista periaatetta. Oli merkittävä muistiin ennen kaikkea sellaisia sävelmiä, jotka olivat »alkuperäisiä» suomalaisia ja »kauniita». Täten jäivät keräystulokset verraten niukoiksi; vieläpä kävi niinkin, että monet keräelmät, kuten Savo-Karjalaisen Osakunnan kokoelman suurin osa, joutuivat häviöön, kun niitä ei katsottu julkaisemisen arvoisiksi. Virittäessään uudelleen harrastusta sävelmäinkeruuseen katsoi seuran v. 1886 asettama eri-

koinen sävelkomitea, että siihen saakka maastamme kerätyssä n. 2000 sävelmässä oli »paljon ala-arvois-takin tavaraa»; niissä oli muukalaista alkuperää olevia sävelmiä sekä semmoisia kotimaisiakin, »jotka ovat mitättömiä eivätkä julkaisemista ansaitse». Komitean tuli seuloa kokoelmat, saattaa ne painokuntoon sekä julkaista hyväksytyt sävelmät.

Tämä yritys, jota silloin katsottiin seuran huomattavimmaksi kirjalliseksi hankkeeksi, keskeytyi alkuunsa. Ja täytyy sanoa, että keskeytys oli asialle pikemmin eduksi kuin vahingoksi. Sillä myöhemmin päästiin selvyYTEEN siitä, että tarkan tieteellisen

tutkimuksen tehtävänä on ratkaista ne kysymykset kansansävelmiemme »alkuperäisyydestä», jotka mainittu komitea oli saanut vastuulleen, ja että keräys- ja julkaisutyössä oli näin ollen otettava huomioon kansanomaisen laulu- ja soitinmusiikin koko aineisto, joka oli löydettävissä.

Tieteellisen periaatteen juurtuminen puheenaolevaan keräys- ja julkaisutyöhön on katsottava prof. *Ilmari Krohnin* ansioksi. Jo nuorena ylioppilaana hän kesällä 1886 teki Savo-Karjalaisen Osakunnan stipendiaattina keräysmatkan Savoan, tällöin perehtyen elävään kansansävelmistöön; osan keräelmiään hän sittemmin julkaisi valio-kokoelmana, jonka sävelmät hän oli sovittanut yksinlaululle ja sekakuorolle. Jouduttuaan myöhemmin — kesällä 1890 — yhdessä tulevan seminaarinlehtorin *M. Nybergin* kanssa keruumatkalle keski-Suomeen, kiintyi Krohn tähän tehtävään entistä pysyvämmin; tällöin keksittiin uusi kansanomaisen sävelmälaji, hengelliset sävelmät. Aikaisemmat kerääjät olivat pitäneet näitä »kirkkovirsinä», jotka monissa paikoin olivat karkoittaneet »kansan alkuperäiset laulut, tanssit ja leikit pois perikatoon». Julkaistuaan matkalla kerättyjä maallisia laulusävelmiä kahtena seka- ja mieskuorolle sovitettuna kokoelmana nimellä »Sydän-Suomesta» jatkoi Ilmari Krohn hengellisten sävelmäin keräystä, ja kun tätä aineistoa saatiin jonkun verran muiltakin kerääjiltä, oli sitä vajaan vuosikymmenen kuluessa kertynyt tuhatkunta eri toisintoa.

Hengelliset sävelmät päätettiin julkaista omana osanaan sävelkomitean suunnittelemassa sarjassa, ja v. 1898 alkanut julkaisutyö uskottiin toiselle niiden innokkaimmalle kerääjälle, Ilmari Krohnille. Mukaan ottaen kokoelmaan koko aineiston, hän jakoi sävelmät, tutkittuaan ne, eri toisintoryhmiin. Jo tätä ennen, v. 1893, hän oli suorittanut tanssisävelmäin julkaisutyön. Tässä noudatettiin kylläkin vielä sävelkomitean karsintamenettelyä, mutta ryhmittelyperiaate toteutettiin eri toisintoihin nähden

1800-luvun viimeisinä vuosikymmeninä pääsi sävelmänkeräystyö uuteen vauhtiin, ja Ilmari Krohn, joka lakanneen sävelkomitean sijasta tuli seuran musiikkitieteelliseksi asiantuntijaksi, vaikutti siihen, että alettiin noudattaa maantieteellisesti tarkkaa keräystapaa, joka runojen keräyksessä, tutkimustyön tarvetta silmälläpitäen, oli otettu käytäntöön. Tämä jälkikeräys, joka muuten oli esikuvana sittemmin Virossa suoritetulle perusteelliselle sävelmänkeräykselle, on tuottanut runsaan sadon. Yksin Suomen alueelta on nyt koossa kaik-

kiaan yli 14,000 toisintoa eri sävelmälajeja, ja ottaen lukuun Taka-Karjalan sekä Inkerin nousee määrä 16,000:een.

Näissä on n. 10,000 uudempaan kansanlauluun liittyvää sävelmää. Saadessaan tehtäväkseen näiden julkaisemisen ei Ilmari Krohnilla ollut käytettävänä valmiita osviittoja niiden tieteelliseen järjestämiseen. Ulkomaisissakin kansanlaulujulkaisuissa oli yleensä teksti ollut ryhmittelyn määrääjänä. Hengellisten sävelmäin suhteen noudatettu toisintoryhmiin jako taasen ei tuntunut sovelialta, koska — kuten julkaisija lausuu »Suomen Kansan Sävelmäin» II jakson alkulauseessa — »jo siinä työssä kävi ilmi, kuinka suuressa määrässä toisintojen määrittely riippuu subjektiivisesta huomiosta ja käsityksestä». Hän sovelsi käytäntöön itse keksimänsä menetelmän, jonka mukaan sävelmäinryhmittelyksen määrää säkeitten melodisten kadenssien laatu. Tätä järjestelytapaa on selitetty lähemmin II sarjan 1. vihkoon liittyvässä alkulauseessa. Sitteen kun laulusävelmäin sarja, jonka painatus 12 vihkon jälkeen käyttövarojen puutteessa valitettavasti keskeytyi, on kokonaisuudessaan valmistunut ja joutuu tutkijain käsiteltäväksi, tullaan aina toteamaan tämän julkaisumenetelmän tieteelle tekemä palvelus. Niinpä kirjoitti itävaltalainen tiedemies *R. Zoder* v. 1909, perehdyttyään tähän julkaisuun, m. m.: »Toden totta on kansaa, joka omistaa näin rikkaan lauluarteiston, pidettävä onnellisena, sitäkin suuremmalla syyllä, kun tämä tarjotaan niin kekseliäästi järjestetyllä tavalla.»

Sävelmäin keräys- ja julkaisutyö johti Ilmari Krohnin selvittämään niiden laatu- ja alkuperäkysymystä. I sarjan ilmestymistä seurasi hänen tutkimuksensa »Über die Art und Entstehung der geistlichen Volksmelodien in Finland» (1899). Tämä teos, ollen ensimmäinen yliopistollinen väitöskirja musiikin alalta maassamme, on samalla sävelmätutkimuksemme varsinainen peruskirja. Suppeammissa puitteissa on Ilmari Krohn sittemmin käsitellyt runosävelmien rytmirakennetta ja luonnetta, niinkään laulusävelmäin laatua ja kehitystä sekä vuoritusremissien ja votjakkien sävelmistöä (ent. Kansainvälisen Musiikkiseuran »Sammelhände»issä ja *Omassa Maassa*). Viime aikoina, omistaessaan tutkijatyönsä suurelle »Musiikin teorian oppijaksolleen», on Ilmari Krohn harvemmin joutunut kohdistamaan omakohtaista huomiotaan kansanmusiikkiin. Sillä tosietieteellisellä pohjalla, jonka hän on luonut, on hänen oppilaittensa ja vastaisten tutkijapolvien helppo työtä jatkaa.